

**MITTEILUNGEN DES VEREINES
FÜR GESCHICHTE DER DEUTSCHEN
IN DEN SUDETENLÄNDERN**

HERAUSGEGEBEN VOM VEREIN

GELEITET VON

WILHELM WOSTRY

82. JAHRG. / 15. OKTOBER 1944 / HEFT 1/3

RUDOLF M. ROHRER VERLAG • BRÜNN / MÜNCHEN / WIEN

KOMMISSIONSVERLAG

MITTEILUNGEN DES VEREINES FÜR GESCHICHTE DER DEUTSCHEN IN DEN SUDETENLÄNDERN

Herausgegeben vom Verein

Schriftleitung: Univ.-Prof. Dr. Wilhelm Wostry

Zuschriften, Manuskripte und Besprechungsstücke sind zu senden an den Verein für die Geschichte der Deutschen in den Sudetenländern mit dem Sitze in Prag

Prag I, Mozartplatz 2

Inhalt des Heftes:

J. Prochno: Zwei staatsrechtlich bedeutende unbekannte Urkunden des böhmischen Landesarchivs. S. 1—15. — W. Hanisch: Zur Geschichte der protestantischen Gemeinde in Kaplitz. S. 16—32. — J. Moser: Zur sudeten-deutschen Musik in Renaissance und Barock. S. 33—54. — R. Schmidt: Alte Fernwege beim Sonnenwirbel (Keilberg). S. 55—66. — J. Endt: Grün und Smylendorf. S. 67—71. — Nachrichten: S. 72—90. — Besprechungen: S. 91—97. — Neues Schrifttum: S. 98—127.

Dr. Joachim Prochno:

**ZWEI STAATSRECHTLICH BEDEUTENDE
UNBEKANNTE URKUNDEN DES BÖHMISCHEN LANDESARCHIVS**

II.

Revers des Herren- und Ritterstandes des Königreichs Böhmen gegen Herzog Maximilian von Baiern.

My níže podepsany w tomto královstwy czieském v tieleni stawowe a audowe pany a rytyszstwo wyznawame moczi lystú tohoto: Jakož na nasse poniziene vyhledawani a včziněne pronesseni, geho Milosti oswiczenemu knizieti Maxymilyanowi Baworskemú, jakožto nyní panúgiczyho Rzimskeho Czýsarzie narzizeneho, wzacztneho pana komisarzie, od weyss slawnie dotčzeneho Geho Milosti Czýsarzské a královske w přičzině vssech povinnych poslussnosti zachowani timto prziležiczým nassym wyznanim, zie nam srdeczně lytostiwé jest, zie sme ve po ten cias proti weyss slawné pripomenúte geho Milosti Czýsarzské a kralowske, jakožto nassemú porziadnemú, poslaupnemú, korúnowanemú, pomazanemú a Lehenskemu kraly a panu pozdwihlý. Kdež naproti tomu budauzcně ziadneho gineho za nasseho praweho krale a pana, kromě weyss slawné dot czenau geho Milost Czysarzskau a kralowskau znati chceme, kterežto nasse pronesseni My austny taúto przisahaú stwrditi sme se poniženě podwolyly, což gest cziaso weyss pripomenúty osvíczené knizie gmenem geho Milosti Czysarzské milostiwie vgiti a ten slyb przisahy tak dlaúho, až by od geho Milosti Czysarzské w te wiecey dalssy narzizení včineno bylo, milostiwie przigíti. Protoz My na tento

czias slybugeme, przipovidame a przisahame nejjasneyssymu, nejneprze-
moženýssymú knizieti a panú panú Ferdynandowi toho gmena drúhemú,
yakožto nyněssymú Rzimskemú Czýsarzy Vherskemú a Czieskemú kraly
geho Mti za nasseho praweho, gedineho Czieskeho krale a pána držeti,
znati a gehu Milosti samemú a ziadnemú ginemú poddani a werny beyti.

Za taú príčzinaú weyss slavníe przipomenuta gehu Milost Czýsarzská a
Kralovska, splne Czýsarzské a kralovské Mocy vsseckny ty przísahy, slyby
a zawazky, ktére tēm naproti spoločnie przed tim wykonaly, dokonale
russty a wyzdwihowati raczy.

Na potwrzeny toho, My vssyczkni spoločně y geden každý obzwlasstnie
takové przísahy, slyby a zawazky yak a proti komu koly ty se staly. Mocnie
bezpečnie a yakžby se to nejlepegi smyslyti mohlo, tieh se odrzikame a
odwolawame. A pro lepssy toho vbezpečení toto nasse odwolawani a od-
rzeknúti y take zachowani powinne a poddane poslussnosti, poníženie tímto
lystem dotwzrúgeme a gehu Milosti knížecy, yakožto gehu Milosti Czy-
sarzské komissarzy odwozugeme. S tim przy tom zawazkem a slybem, gehu
Milosti Rzimskemu Czýsarzi, Vherskemu a Czeskemu kraly Ferdynandowi
toho gmena druhemu, naskrze we wssem takowau powinnau wiernost, pod-
danost vstavičně zachovati a yakožto pocztíwi, wierný stawowe a poddani
za sweho praweho krale a pana przed Bohem y przede wssým swětem
wyznawati powinni sme, ato wsse wierně bezevssí pochybnosti. Na po-
twrzený a pro dúwerzeni toho a pro lepssy bezpečnost nadepsaneho nasseho
podání a slybowani, tento lyst pečzetmi nassymi s podepsanim geden každý
ruky swe vlastny sme vtwrdily a od sebe odwedly. Stalo se v Kralowskem
Hlavnim Miestie Pražskem trzinacteho dne miesycze lystopadu letha tisy-
czyho ssestisteho dwaczateho.

L. S. Gyrzy z Stalbergk m. p.	L. S. WJSTzL Wilem starssy z Lobkowicz m.p.	L. S. Pawel z Rzyczan m. p.	L. S. Wilem z Rzyczan m. p.	L. S. Waczlaw z Budova m. p.
L. S. Jan Adam z Rauppowa	L. S. Waczlaw z Lokssanu m. p.	L. S. Girzi z Lokssanu m. p.	L. S. Christoff Harant m. p.	L. S. Jan Wylým Miczan z Klyn- sstegna m. p.
L. S. Waczlaw Miczan z Klynssstegna m. p.	L. S. Wladyslav z Kollowat	L. S. Gabriel Krystoff z Sebuzzina m. p.	L. S. Hans Hynský von Tettau m. p.	L. S. Vladislaw a Otta P. z Donina m. p.
L. S. Humprecht z Chudienicz m.p.	L. S. Kaspar Kaplerz m. p.	L. S. Prokop z Olbramowicz m. p.	L. S. Bohuslaw z Michalowicz m. p.	L. S. Girzi i Adam bratzi vlastni Cziabusky z Prostého

L. S. Wacław Varlich z Bubna m. p.	L. S. Zykmund Kaniczy	L. S. Johan Kanickej z Czachrowa m. p.	L. S. Jan Wytanowsky z Wlczkowicz wlastní rukau	L. S. Wacław z Olbramowicz m. p.
L. S. Gyrzyk Hrobčický z Hrobčicze m. p.	L. S. Hendrych Deym z Strzyteze m. p.	L. S. Petr Pessyk z Slomarova m. p.	L. S. Ffilyp Czegka z Olbramowicz m. p.	L. S. Raczek Hrobčický z Hrobčicze m. p.
L. S. Diviss Markwart z Hradku m. p.	L. S. Alexander Kaplirz z Sulewicz m. p.	L. S. Kristoff Kaplirz z Sulewicz m. p.	L. S. Mikulass Kunass z Lukowicz m. p.	L. S. Jan Wostrowecz m. p.
L. S. Gyrzy z Przychotycz m. p.	L. S. Joachim z Przychotycz m. p.	L. S. Jan starssi Czabelyckej m. p.	L. S. Krystoff z Kokorzowa ruku swu	L. S. Jan Wylem z Kokorzowa m. p.
L. S. Jan Adam z Kokorzowa	L. S. Jirží Kundr z Ziem	L. S. Gyrzy Fridrich Hrusska z Brzezna m. p.	L. S. Adam Hendrich Hrusska z Brzezna m. p.	L. S. Krystoff z Hrobčicze m. p.
L. S. Gindrzych Otta m. p.	L. S. Pawel Baubinski z Augezda m. p.	L. S. Petr starssi Baubinski z Augezda m. p.	L. S. Wacław mladssi Bechini z Lazan m. p.	L. S. Bohuslaw Wostromirzsky m. p.
L. S. Tomass z Prosechie m. p.	L. S. Adam Myslyk z Hyrssowa m. p.	L. S. Wylým Myslyk z Hyrssowa m. p.	L. S. Jan z Hrobčicze m. p.	L. S. Jan Jindrzych z Stamffeldu m. p.
L. S. Borzivog Zdenek Pessík z Komarova m. p.	L. S. Jan a Przech bratří š. z Dobrohosstie	L. S. Jan z Borru m. p.	L. S. Jan Adam Nosticz z Nosticz m. p.	L. S. Joachim Heinrich von Gerstorff m. p.
L. S. Karel Byssycky z Byssycz m. p.	L. S. David Borein ze Lhoty m. p.	L. S. Bohuslaw z Grispachu m. p.	L. S. Jan Wacław Kaplirz z Sulewicz	L. S. Wolff starssi z Vrzesowicz z Dobrawske Hory m. p.
L. S. Jan Ilburk Kyssperský z Vrzesovitz m. p.	L. S. Hendrich Stampach von Stampach	L. S. Wuogtiech Zadulský m. p.	L. S. Jan Jaroslaw z Griespachu m. p.	L. S. Hans Billim Bohusch m. p.
L. S. Karel Margkwart Korzensky z Teressowa m. p.	L. S. Zdyslaw z Branissova m. p.	L. S. Ssebestyan Pessik z Ko- marova m. p.	L. S. Jan Girzi Bechinie z Lazan m. p.	L. S. Mikolass starssi Deym z Strzytezie m. p.
L. S. Wylým Deym m. p.	L. S. Petr Malovecz	L. S. Adam Felix z Milhosticz m. p.	L. S. Zdislaw Hawel z Hrobčicze m. p.	L. S. Adam starssi Kaplirz m. p.

L. S. Ladislav Záborský z Brlohu	L. S. Borzivog z Brloha	L. S. Mikulass Rozwodowsky z Nessau	L. S. Betrzich z Malovicz m. p.	L. S. Gindrzych z Malovicz
L. S. Wáczlav Zwabeg	L. S. Bohuslaw Elznicz m. p.	L. S. Wilim Albrecht z Dapova m. p.	L. S. Yan Radkovecz z Mirovicz Pal. m. p.	L. S. Przybik Baubenskeg m. p.
L. S. Sslarz z Hozlar	L. S. Hendrych Hozlaur	L. S. Adam Zzapský z Zap m. p.	L. S. Jan Benjamin Sluzsky z Chlumu m. p.	L. S. Girzik Horsycky z Horsycz m. p.
L. S. Jan mladssi z Wydrsspergku	L. S. Bauslaw Kacz z Dobrsse	L. S. Bauslaw starssi Wydrsspergka m. p.	L. S. Krystoff Kocz z Dobrsse m. p.	L. S. Woldrzych z Hrobczicze m. p.
L. S. Girzy Kunáss z Machovycz m. p.	L. S. Adam starssy Hozlaur m. p.	L. S. Bohuslaw Baubinský m. p.	L. S. Jan Waczlav Hagek z Robczicz m. p.	L. S. Adam Markwart Czeika z Olbramovycz m. p.
L. S. Jan Wáczlav Ssarowecz z Ssarova m. p.	L. S. Voldrzych M. z Lažan m. p.	L. S. Jan Girzi Wrabsky Tluksa z Wrabí m. p.	L. S. Hynek Horsycky	L. S. Jan z Brloha
L. S. Albrecht z Brloha	L. S. Adam Chval z Machovycz	L. S. Jan Krystian Belwitz z Nostwitz	L. S. Wáczlav starssi Lapaczek ze Rzaveho m. p.	L. S. Jaroslaw Pinta Bukovansky m. p.
L. S. Petr mladssy Baubinský	L. S. Ctibor mladssi Audrazský m. p.	L. S. Yirzik Janovsky z Janovicz	L. S. Waczlav Kaplirz z Sulevicz m. p.	L. S. Voldrzych Kunata Mysska ze Zlunicz m. p.
L. S. Jaroslaw Ssebastian Gezdrzbewol	L. S. Jan Ssvik z Lukow m. p.	L. S. Ssebastian Zdiarsky ze Zdiaru rukau vlastní	L. S. Bohuslaw z Hrobczicze m. p.	L. S. Abraham Gersstorff m. p.
L. S. Jan Abraham Gersstorffu m. p.	L. S. Mikulass Budkovsky m. p.	L. S. Otta Borin z Elha m. p.	L. S. Wolf Kasspar Chrt z Ertína m. p.	L. S. Jan mladssy Deym z Strziticze
L. S. Yyndrzych z Robczicz	L. S. Karel Czabeliczky z Sauticz	L. S. Mikulass z Kadova	L. S. Brykcozí Ffremut Stropeczyz	L. S. Bohuslaw Log
L. S. Jan starssy Deym m. p.	L. S. Adam Tuniechoczky m. p.	L. S. Stiastnej Beyssovog	L. S. Wylém Audrczky z Audrcze m. p.	L. S. Frydrich Votyk Bradsky z Labaunie m. p.

L. S. Sstiepan Horzytze z Prostehe	L. S. Waczlaw Benýdek z Weworz m. p.	L. S. Jan starssy Woraczický z Pabienicz m. p.	L. S. Adam Grysl z Gryslaw m. p.	L. S. Krystoff Rozowsky z Kruczum- burgka m. p.
L. S. Yan Bouchwal z Hradku	L. S. Asman starssi z Sstampachu m. p.	L. S. Jan starssy z Stampachu m. p.	L. S. ZdeniekMalovecz z Choynova m. p.	L. S. Hynek negstarssi z Rohatecz m. p.
L. S. Petr Lukawský z Renecz m. p.	L. S. Przibyk Beyczek z Nespreczowa m. p.	L. S. Gyndrzych Beyczek m. p.	L. S. Jan Beyczek z Nekspezziowa m. p.	L. S. Melchar Kelitrykow
L. S. Voldrzych Malovecz z Chegnowa m.p.	L. S. Z. M. Wenczelík z Vrchovisst m.p.	L. S. Mikulass z Bubna m. p.	L. S. Jan Kalenicze z Kalenicz m. p.	L. S. Adam mladssy z Hozlau m. p.
L. S. Sayffryd Mezerod	L. S. Hynek Cziaslav z Podoly	L. S. Ctibor z Wlykovitz m. p.	L. S. Albrecht Hloziek z Ziampachu ruku swú	L. S. Vaczlaw starssi Sslechta ze Vssehrd m. p.
L. S. Jeroným Girzí Sslechta ze Vssehrd m. p.	L. S. Caspar von Munnđt	L. S. Martin z Widrssperku m. p.	L. S. Jan Kunderát z Chrastu m. p.	L. S. Petr Deym z Strzytze
L. S. Gindrzych Janowský z Janovicz	L. S. Jan Janowský z Janovicz	L. S. Gindrzych Markvart z Bubna m. p.	L. S. Krystoff Gindrzych Warlych z Bubna m. p.	L. S. Kasspar Granovský z Granova
L. S. Erazym Mathiass z Ssudetu m. p.	L. S. Kristof Zumr z Hersstossicz m. p.	L. S. Joachim Zumr z Hersstossicz	L. S. Waczlaw Zumr z Hersstossicz	L. S. Vespesian Renssperger m. p.
L. S. Jan Horský z Grynffeldu m. p.	L. S. Adam z Hradessina m. p.	L. S. Jaroslaw Kautský z Kostelcze	L. S. Bohuchwal Ssliwic z Sslicz m. p.	L. S. Mykuláss Ssycz z Drahenicz
L. S. Albrecht Pauzar z Michnycz	L. S. Joachym Ladislav Lubsky z Lub m. p.	L. S. Gedeon Pernklo z Ssenreytu m. p.	L. S. Waczlaw Kocz z Dobrse ruku swú	L. S. Wylym Skalyczký z Kalycze m. p.
L. S. Jakub Kousek z Sobieticzek m. p.	L. S. Waczlaw Lesl z Radiegowicz	L. S. Gyrzi Slepoticzky z Sulycz m. p.	L. S. Girzik Raczin z Raczin m. p.	L. S. Zikmund Hlozek z Ziampachu
L. S. Jan Ferdinand z Blansperku m. p.	L. S. Jan Horsycky z Horsycz	L. S. Waczlaw Swatkowský z Dobrohosstie m. p.	L. S. Giržík Karlik z Nezieticz m. p.	L. S. Ada Krystoff Gysskra z Sobetyczek m. p.

Prohlášení (revers) pánů a rytířů království českého pro vévodu Maxmiliána Bavorského z 13. listopadu 1620:

(převod do moderní češtiny)

My, níže podepsaní, představitelé stavů usazení v tomto českém království, páni a rytířstvo, mocí tohoto listu, jako své ponížené žádosti a prohlášení, vyznáváme se, jeho milosti, osvícenému knížeti Maxmiliánovi Bavorskému, jakožto vzácnému panu komisaři, ustanovenému panujícím římským císařem k zajištění pořádku a poslušnosti vůči výše zmíněné Jeho Milosti Císařské a Královské, tímto naším přiloženým vyznáním:

že je nám srdečně líto, že jsme se doposud zle stavěli proti, výše slavně připomenuté, Jeho Milosti Císařské a Královské, jako našemu řádnému, dědičnému, korunovanému, pomazanému a lehenskému králi a pánu. Zatímco v budoucnu naopak nikoho jiného za našeho pravého krále a pána uznávat nechceme, než výše slavně dotčenou Jeho Milost Císařskou a Královskou. Toto naše prohlášení jsme se poníženě podvolili potvrdit touto ústní přísahou, což, výše často připomínaný osvícený kníže, jménem Jeho Milosti Císařské, milostivě převzal, a ten slib přísahy až do doby, než by bylo učiněno nějaké další nařízení v této věci od Jeho Milosti Císařské, jej milostivě přijal.

Proto my na tento čas slibujeme, prohlašujeme a přísaháme nejjasnějšímu, nejnepřemoženějšímu knížeti a pánu pánů, panu Ferdinandovi, toho jména druhému, jakožto nejvyššímu římskému císaři, uherskému a českému králi, že ho budeme uznávat a mít za našeho pravého, jediného českého krále a pána, a budeme poddaní a věrní jen Jeho Milosti a nikomu jinému. Z této příčiny, slavně připomenutá Jeho Milost císařská a královská, z plné císařské a královské moci, ať všechny ty přísahy, sliby a závazky, které jsme jejím protivníkům, před tím společně vykonali, ráčí úplně zrušit a vymazat. Na potvrzení toho se my všichni společně, i jeden každý zvlášť, takových

přísah, slibů a závazků, jak a proti komukoli se staly, pravomocně, s jistotou a upřímně odřikáme a odvoláváme je.

A pro bezpečnější uchování, a také pro zachování povinné a poddané poslušnosti, toto naše odvolání a odřeknutí se poníženě potvrzujeme tímto listem a jeho milosti knížecí, jakožto komisaři Jeho Milosti císařské, ho odevzdáváme. Současně se závazkem a slibem, Jeho Milosti římskému císaři, uherskému a českému králi Ferdinandovi, toho jména druhému, stále zachovávat ve všem povinnou věrnost a poddanost. A jakožto poctiví, věrní příslušníci stavů a poddaní, jsme povinni jej uznávat za svého pravého krále a pána, před Bohem i před vším světem. A to vše věrně, beze vší pochybnosti.

Na potvrzení a ověření toho, a pro lepší zabezpečení našeho výše popsaného podání a slibu, stvrdili jsme tento list našimi pečeti a každý z nás jej opatřil vlastnoručním podpisem. Stalo se v královském hlavním městě Pražském třináctého dne měsíce listopadu léta tisícího šestistého dvacátého.

K tomu pozn. autora převodu:

„Čeština, kterou je kapitulční revers napsán, je extrémně květnatá, což je, myslím, způsobeno třemi faktory, jednak barokním literárním stylem obecně, dále však také mimořádnou devótností toho listu (která, jak víme, stejně nebyla povstalcům mnoho platná), a také evidentním spěchem, ve kterém byl text stylizován. Takže: zkusil jsem to převést do moderní češtiny tak, aby se textu dalo lépe porozumět, a zároveň se podařilo co nejvíce autentických obrátů zachovat (pozměnil jsem slovosled podle dnešních zvyklostí a nahradil slova, jejichž význam je nejasný, nebo v nichž během staletí došlo k výraznému posunu). Jeden obrat mi ovšem zůstal nejasný, a nepodařilo se mi dohledat jeho přesný význam, jde patrně o nějakou kulturní narážku, např. odkaz na literaturu, nevím. Jedná se o spojení "lehenského krále", které je, spolu s jinými, celkem srozumitelnými adjektivy, použito v místě textu, kde se povstalci zaklínají, že je pro ně Ferdinand II. jediným, pravým, pomazaným atd. králem. Jde tedy o výraz, který by měl vyjadřovat legitimitu. Jeho původ ovšem neznám a tak nevím zda a jak ho případně převést do moderní češtiny. Ponechal jsem ho tedy v textu beze změny.“